

MAGDALENA AJCHEL

magdalena.ajchel@op.pl

*Preferencyjne opodatkowanie działalności gospodarczej na terenie
Specjalnych Stref Ekonomicznych*

Preferential Taxation for Business in Special Economic Zones (SEZ)

Słowa kluczowe: specjalna strefa ekonomiczna; podatek; przedsiębiorstwo

Keywords: special economic zone; tax; enterprise

Kod JEL: H30; H32

Wstęp

Poszczególne kraje starają się tworzyć podstawy instytucjonalne i warunki ekonomiczno-prawne, które sprzyjają przedsiębiorcom krajowym i zagranicznym do podejmowania działalności inwestycyjnej na ich obszarze. Powszechnie wiadomo, iż inwestycje oznaczają napływ kapitału na tereny, na których są realizowane. Umożliwiają rozwój przedsiębiorstw, rozwój nowych technologii, wzrost zatrudnienia i konkurencyjności, przez co korzystnie oddziałują na aktywizację całych regionów.

Jednym z instrumentów polityki regionalnej, mającym pozytywnie wpływać na rozwój regionów, szczególnie tych słabiej rozwiniętych, są specjalne strefy ekonomiczne (SSE). Powstały one w Polsce w latach 90. XX w. Jedną z przesłanek do ich utworzenia była próba walki z szeroką skalą bezrobocia ujawnioną po zmianach gospodarczych w Polsce, tj. przejściem do gospodarki rynkowej i pogłębiającym się zróżnicowaniem rozwoju poszczególnych regionów.

Specjalne strefy ekonomiczne sprzyjają rozwojowi przedsiębiorczości zarówno wewnątrz strefy, jak i na terenie całych gmin, w których jest ona położona oraz w regionie. Przedsiębiorcy, którzy uzyskają zezwolenie na prowadzenie działalności na terenie strefy, mogą skorzystać z pomocy publicznej w postaci preferencji podatkowych, a dokładnie – zwolnienia z podatku dochodowego. Zachęty podatkowe skierowane do przedsiębiorców są czynnikiem, który najsilniej przyciąga inwestorów, ponieważ niskie obciążenia podatkowe oznaczają dla nich korzystniejszą sytuację finansową.

Celem artykułu jest ukazanie możliwości skorzystania przez przedsiębiorców z preferencji podatkowych w postaci zwolnienia z podatku dochodowego, jakie zostały określone w oparciu o przepisy prawa, wysokości wykorzystania preferencji oraz próba oceny efektywności funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.

1. Pojęcia, geneza i cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych w Polsce

Specjalne strefy ekonomiczne (SSE) należą obok stref wolnego handlu, stref handlu zagranicznego czy wolnych stref przetwórczych eksportowych do najczęściej stosowanych nowoczesnych obszarów uprzywilejowanych [Kisiel, Lizińska (red.), 2008, s. 11]. W ujęciu prawnym SSE to wyodrębniona administracyjnie część terytorium państwa, przeznaczona do prowadzenia działalności gospodarczej na korzystniejszych warunkach niż uwarunkowania wynikające z przepisów regulujących krajową działalność gospodarczą.

W ujęciu ekonomicznym specjalna strefa ekonomiczna jest enklawą gospodarczą stanowiącą instrument polityki gospodarczej, szczególnie strukturalnej i lokalizacyjnej, służący rozwojowi całego kraju oraz wspierający rozwój określonych jego regionów [Kryńska (red.), 2000, s. 18]. Formalnie rzecz biorąc, polskie SSE to wyodrębnione administracyjnie obszary Polski, w ramach których inwestorzy mogą prowadzić działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach.

Potrzebę stworzenia szczególnie korzystnych warunków do podejmowania działalności inwestycyjnej zauważono w Polsce już dawno. Z końcem 1994 r. Sejm uchwalił ustawę o SSE, która umożliwiła utworzenie na terenie kraju wyodrębnionych obszarów charakteryzujących się wyjątkowymi udogodnieniami dla firm podejmujących działalność na ich terenie.

Zgodnie z ustawą przedsiębiorcy lokujący się w strefie mieli prawo do całkowitego zwolnienia z podatku CIT lub podatku PIT dochodów osiągniętych z działalności prowadzonej na terenie strefy na podstawie zezwolenia. Jednocześnie wprowadzono dodatkowy zapis do ustawy o podatkach i opłatach lokalnych – zwolniono podmioty strefowe z podatku od nieruchomości położonych na terenie strefy, służących do prowadzenia działalności na jej terenie. Pod koniec 1995 r. w drodze rozporządzenia Rady Ministrów została utworzona pierwsza w Polsce specjalna strefa ekonomiczna w Mielcu. W 2001 r. istniało ich już 14 (w latach 1995–1997 założonych zostało łącz-

nie 17 stref, jednakże strefy częstochowska i mazowiecka nie podjęły działalności, a strefy „Tczew” i „Żarnowiec” połączyły się w jedną strefę pomorską).

W pierwszym okresie istnienia stref prawo do wykorzystania zwolnień podatkowych było uwarunkowane poniesieniem wydatków inwestycyjnych przekraczających kwotę stanowiącą równowartość 2 mln ECU. Jedynie istniejące ograniczenie odnosiło się do czasu korzystania ze zwolnienia. Prawo do całkowitego zwolnienia z podatku CIT lub PIT dochodów przysługiwało w stosunku do dochodów osiągniętych w okresie równym połowie czasu istnienia strefy (tj. co do zasady 10 lat od rozpoczęcia przez podmiot działalności gospodarczej na jej terenie), a w dalszym okresie istnienia strefy przedsiębiorca miałby możliwość zwolnić od opodatkowania 50% takich dochodów.

Zasady, w oparciu o które funkcjonują strefy, wielokrotnie ulegały zmianom. W początkowym okresie ich istnienia na terenie SSE lub ich odpowiedników zabroniona była produkcja, a dominującą rolę odgrywał wolny handel. Współczesny zbiór SSE na świecie nie jest jednorodny, wspólną cechą tych form są trwające przez określony czas wakacje podatkowe i podwyższony poziom infrastruktury.

W specjalnych strefach ekonomicznych, oprócz zwolnienia podatkowego, przedsiębiorca może otrzymać takie przywileje, jak: działka w pełni przygotowana pod inwestycje po konkurencyjnej cenie, nieodpłatna pomoc przy załatwianiu formalności związanych z inwestycją, zwolnienie z podatku od nieruchomości (zgodnie z uchwałami rad miast i gmin, na terenie których zlokalizowane są obszary inwestycyjne strefy). Dodatkowym ułatwieniem dla przedsiębiorców inwestujących w SSE jest możliwość szybszego otrzymania niektórych decyzji administracyjnych z zakresu prawa budowlanego (m.in. decyzji o pozwoleniu na budowę).

W wielu sytuacjach SSE istniejące w niewielkim mieście lub gminie mają kluczowe znaczenie nie tylko ekonomiczne, ale także społeczne. Celem funkcjonowania SSE jest przyspieszenie rozwoju gospodarczego wybranych obszarów kraju, w szczególności przez:

- rozwój określonych dziedzin działalności gospodarczej,
- rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz ich wykorzystanie w gospodarce narodowej,
- rozwój eksportu,
- zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej [*Specjalne strefy ekonomiczne...*, 2011, s. 11].

W Polsce funkcjonuje obecnie 14 SSE, tj.: kamiennogórska, katowicka, kstrzyńsko-słubicka, krakowska, legnicka, łódzka, mielecka, pomorska, słupska, starachowicka, suwalska, tarnobrzeska, wałbrzyska oraz warmińsko-mazurska. SSE są obecne we wszystkich województwach.

Według stanu na koniec 2014 r. powierzchnia wszystkich stref wynosiła 18,1 tys. ha, przy łącznym ustawowym limicie całkowitej powierzchni stref wynoszącym 20 tys. ha. W momencie tworzenia SSE (tj. w latach 1995–1997) zakładano, że zakończą one swoją działalność w ciągu 20 lat od ich ustanowienia. Okres funkcjonowania wszystkich stref został jednak ujednolicony i przedłużony do końca 2026 r.

Dla przedsiębiorstw chcących podjąć działalność gospodarczą, zwłaszcza małych i średnich, możliwe do uzyskania zwolnienia podatkowe mogą być czynnikiem o istotnym znaczeniu przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu działalności gospodarczej. Dla miast i gmin inwestycje w funkcjonujących na ich terenie SSE bardzo często oznaczają zagospodarowanie nieużytków czy zdegradowanych terenów przemysłowych, złagodzenie problemów bezrobocia, a także szansę na przyciągnięcie kolejnych inwestorów. Ludzie zatrudnieni w przedsiębiorstwach działających w SSE, wydając zarobione pieniądze, generują popyt na towary i usługi, co dzięki efektowi mnożnikowemu przyczynia się do poprawy warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych działających poza SSE. Ma to znaczenie również dla budżetu centralnego, bo chociaż (z powodu przyznanych ulg podatkowych) wpływy podatkowe z tytułu działalności w SSE są mniejsze, to w końcowym rezultacie budżet może zyskać np. dzięki większym wpływom z podatków PIT od zatrudnionych, z podatków pośrednich dzięki większej konsumpcji czy też dzięki niższym wydatkom związanym z ograniczeniem zjawiska bezrobocia. Napływ do SSE kapitału zagranicznego pozytywnie wpływa na bilans płatniczy państwa. Działające w strefach przedsiębiorstwa mogą też przyczynić się do podniesienia poziomu zaawansowania technologicznego gospodarki, poprawy jakości i efektywności zarządzania, wzrostu eksportu, szczególnie towarów zaawansowanych technologicznie i wysoko przetworzonych.

2. Preferencje podatkowe dla inwestorów z obszarów specjalnych stref ekonomicznych

Państwo w ramach realizowanej polityki fiskalnej może stosować preferencje podatkowe, tj. odstępstwa od standardu podatkowego funkcjonującego w danym kraju. Przyjmują one postać między innymi zwolnień i ulg podatkowych. Zwolnienia podatkowe polegają na wyłączeniu z obowiązku podatkowego danej grupy podatników lub przedmiotu opodatkowania. Ulgi podatkowe związane są z obniżeniem podstawy opodatkowania lub wysokości należnego podatku. Dzięki stosowaniu np. systemu ulg i zwolnień podatkowych możliwe jest rozdzielanie dochodu między podatników i państwo, co ma na celu zmniejszenie nierówności w dochodach (funkcja redystrybucyjna podatków).

Istnienie preferencji podatkowych powoduje także zmniejszenie wysokości podatku ich beneficjentów. Prowadzą do wywołania u niego pożądanych przez państwo zachowań – mogą determinować decyzje przedsiębiorców do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w danych sektorach gospodarki, w danej branży lub w określonym

regionie dla wspierania jego rozwoju (funkcja stymulacyjna podatków). Państwo, wprowadzając preferencje podatkowe, rezygnuje jednak z części dochodów budżetowych – mniej środków wpływa do budżetu na realizację zadań. Z tego powodu państwo, kształtując politykę fiskalną, powinno wnikliwie analizować ustanowione preferencje, aby alokacja środków była efektywna, a zakładane przez państwo reakcje podatników zostały wywołane [Frańczuk, 2012, s. 169]. W specjalnych strefach ekonomicznych zwolniono z podatku dochodowego od osób prawnych i fizycznych firmy, które działają na wyodrębnionej, niezamieszkałej części terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na zasadach określonych ustawą. W zamian za to zwolnienie państwo oczekuje inwestycji w regionie, a w rezultacie – przyspieszonego rozwoju gospodarczego. W szczególności spodziewane jest wdrażanie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych w gospodarce narodowej, rozwój eksportu, zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej, niewykorzystanych zasobów naturalnych, z zachowaniem zasad równowagi ekologicznej.

Zwolnienie z opodatkowania tego rodzaju działalności gospodarczej jest traktowane jak pomoc publiczna, której wielkość nie może przekroczyć wysokości uregulowanej w odrębnych przepisach. Według danych przekazanych przez ministra finansów dochody zwolnione od podatku dochodowego podatników prowadzących działalność na terenie specjalnych stref ekonomicznych i spółek zarządzających strefami w latach 1998–2013 przedstawiały się zgodnie z tab. 1.

Tab. 1. Zwolnienia podatkowe przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych			Podatek dochodowy od osób prawnych			Łączna wartość zwolnienia podatkowego (w tys. zł)
	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	Liczba podatników	Dochód zwolniony (w tys. zł)	Zwolnienie podatkowe (w tys. zł)	
1998	17	8 930	3 433	24	75 165	27 127	30 560
1999	18	31 203	12 309	59	326 174	111 160	123 469
2000	18	66 485	26 403	91	715 168	215 123	241 526
2001	60	55 676	21 552	224	1 373 482	386 360	407 912
2002	77	70 770	27 384	191	1 677 036	469 570	496 954
2003	90	95 653	37 181	654	2 126 827	574 243	611 424
2004	95	136 483	53 452	272	2 810 969	546 733	600 185
2005	74	129 615	50 957	289	2 822 603	536 859	587 816
2006	71	129 739	51 043	346	4 300 638	817 121	868 164
2007	78	206 987	81 711	618	5 276 960	1 002 622	1 084 333
2008	94	226 750	89 381	442	5 263 462	1 000 058	1 089 439
2009	90	158 702	49 657	431	6 167 905	1 171 902	1 221 559
2010	115	223 861	70 195	511	7 619 874	1 447 776	1 517 971
2011	105	150 181	46 942	535	9 383 215	1 782 811	1 829 753
2012	107	119 548	36 915	538	8 402 465	1 596 468	1 633 383
2013	164	212 504	38 846	603	11 843 653	2 250 294	2 289 140
Razem	–	2 023 087	697 361	–	70 185 596	13 936 227	14 633 588

Źródło: [Informacja o realizacji ustawy..., 2015, s. 29].

Łączna wartość zwolnień podatkowych przedsiębiorców i spółek zarządzających strefami do końca 2013 r. wyniosła blisko 14 633,59 mln zł. W związku z tym, że wartość zwolnienia dla samych spółek zarządzających od początku funkcjonowania stref do końca 2013 r. była równa 214,62 mln zł, to łączna wielkość pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom działającym w strefach wyniosła 14 418,97 mln zł. Kwota ta stanowi 15,48% nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorców do końca 2013 r.

W Polsce maksymalna intensywność regionalnej pomocy inwestycyjnej jest liczona jako stosunek ekwiwalentu dotacji brutto do kosztów kwalifikujących się do objęcia pomocą. Wielkość pomocy jest uzależniona od województwa, w którym jest usytuowana strefa. Wynosi ona 50% na obszarach należących do województw: lubelskiego, podkarpackiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, opolskiego, małopolskiego, lubuskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego, 40% na obszarach należących do województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, śląskiego i 30% na obszarach należących do miasta stołecznego Warszawy.

W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw (poza przedsiębiorstwami z sektora transportu) maksymalny poziom pomocy dla danych obszarów został podniesiony o 20% dla przedsiębiorców małych i o 10% dla średnich. Kosztami kwalifikującymi do objęcia preferencjami mogą być koszty nowej inwestycji, ale wymogiem jest wniesienie przez przedsiębiorcę środków własnych w wysokości minimum 25% kosztów kwalifikowanych inwestycji. Pomoc publiczna może zostać udzielona także z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy.

By móc korzystać z preferencji podatkowych w SSE, trzeba uzyskać specjalne zezwolenie. W zezwoleniu określony jest przedmiot działalności gospodarczej oraz między innymi warunki dotyczące zatrudnienia przez przedsiębiorcę przez określony czas ustalonej liczby pracowników i dokonania inwestycji o wartości przewyższającej określoną kwotę [Kuzińska, 2014, s. 153–154]. Zwolnienie od podatku dochodowego z tytułu kosztów nowej inwestycji przysługuje przedsiębiorcy, począwszy od miesiąca, w którym poniósł wydatki inwestycyjne, aż do wyczerpania dopuszczalnej pomocy, jednakże pod warunkiem, że utrzyma on przez co najmniej 5 lat własność składników majątku, z którymi związane były wydatki inwestycyjne, a w przypadku małych i średnich przedsiębiorców – przez 3 lata. Zwolnienie nie dotyczy wymiany przestarzałych instalacji lub sprzętu w związku z szybkim rozwojem technologicznym. Ponadto przedsiębiorca powinien prowadzić działalność gospodarczą przez okres nie krótszy niż 5 lat od momentu, gdy cała inwestycja zostanie zakończona, a mali i średni przedsiębiorcy – przez okres nie krótszy niż 3 lata. Dodatkowo udział środków własnych przedsiębiorcy nie może być niższy od 25% całkowitych kosztów inwestycji. Jeśli podatnikowi cofa się prawo do zwolnienia z podatku dochodów uzyskanych z działalności prowadzonej na terenie strefy, powinien on zwiększyć podstawę opodatkowania o kwotę wcześniejszego pomniejszenia i zapłacić podatek za cały okres korzystania ze zwolnienia podatkowego.

Działalność gospodarcza w strefach może być ze względów podatkowych atrakcyjna nie tylko dla nowo tworzonych firm, ale także dla powoływanych w strefie spółek zarządzających. Rada Ministrów w rozporządzeniu może zwalniać i w praktyce zawsze zwalnia spółki zarządzające od podatku dochodowego od osób prawnych. Z tym, że zwolnienie dotyczy tylko dochodów przeznaczonych w roku podatkowym lub roku po nim następującym na rozwój strefy. Zwolnieniem tym objęty jest również dochód przeznaczony na zakup nieruchomości lub innych rzeczy służących do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie strefy oraz na modernizację i rozbudowę infrastruktury gospodarczej i technicznej. Nie muszą one też wносить opłaty skarbowej z tytułu obrotu nieruchomościami na terenie strefy.

3. Efekty funkcjonowania SSE

Oceniając efekty ekonomiczne poszczególnych stref, należy mieć na uwadze, że w dużym stopniu są one zdeterminowane położeniem geograficznym obszarów i związanym z tym poziomem rozwoju infrastruktury społeczno-gospodarczej oraz dostępnością wykwalifikowanej kadry. Strefy, które należą do wiodących pod względem liczby udzielonych zezwoleń, wartości inwestycji i liczby utworzonych miejsc pracy są zlokalizowane w części zachodniej, południowej i centralnej Polski, a więc na terenach znacznie bardziej atrakcyjnych pod względem inwestycyjnym w porównaniu z północną i wschodnią częścią kraju.

W 2014 r. wydano 436 zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych, co stanowiło 21,2% ogółu ważnych

Tab. 2. Liczba ważnych zezwoleń

Lp.	Strefa	31.12.2012		31.12.2013		31.12.2014	
		Narastająco	Wydane w 2012 r.	Narastająco	Wydane w 2013 r.	Narastająco	Wydane w 2014 r.
1	Kamiennogórska	50	4	59	10	61	7
2	Katowicka	227	26	250	28	302	58
3	Kostrzyńsko-słubicka	130	8	140	19	164	34
4	Krakowska	77	13	101	32	140	44
5	Legnicka	56	8	65	10	81	19
6	Łódzka	163	16	173	19	200	36
7	Mielecka	168	15	183	25	207	42
8	Pomorska	91	12	111	23	139	36
9	Słupska	50	6	58	14	75	20
10	Starachowicka	72	5	71	8	76	5
11	Suwalska	65	10	71	11	81	16
12	Tarnobrzeska	144	14	151	14	184	39
13	Wałbrzyska	186	22	204	27	261	64
14	Warmińsko-mazurska	66	8	72	13	85	16
	Razem	1 545	167	1 709	253	2 056	436

Źródło: [Informacja o realizacji ustawy..., 2015, s. 12].

zezwoleń. W porównaniu z 2013 r. liczba udzielonych zezwoleń wzrosła o 72,3%. W 2014 r. najwięcej zezwoleń uzyskali przedsiębiorcy w strefach: wałbrzyskiej (64), katowickiej (58), krakowskiej (44), mieleckiej (42) i tarnobrzeskiej (39). Na pięć wymienionych stref przypadło blisko 56,7% zezwoleń wydanych w 2014 r. Tak jak w latach poprzednich, najwięcej zezwoleń posiadali przedsiębiorcy w strefie katowickiej (302), a następnie w wałbrzyskiej (261), mieleckiej (207), łódzkiej (200) i tarnobrzeskiej (184). Przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie wspomnianych pięciu stref uzyskali ponad 56,1% wszystkich ważnych zezwoleń.

Całkowita liczba zezwoleń wydanych od początku funkcjonowania stref do końca 2014 r. wyniosła 3211. Część z nich została cofnięta, wygaszona, unieważniona bądź uchylona.

Od początku funkcjonowania stref do końca 2014 r. przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia ponieśli nakłady inwestycyjne w wysokości prawie 102 mld zł. W stosunku do 2013 r. inwestycje wzrosły o ponad 8,8 mld zł, tj. o 9,5%. Tempo ich wzrostu było więc wyższe o 1 p.p. w porównaniu z relacją z lat 2012–2013.

Tab. 3. Poniesione nakłady inwestycyjne (narastająco na koniec roku) w mln zł

Lp.	Strefa	2012 r.	2013 r.	2014 r.	Udział w łącznych nakładach w 2014 r. (w %)	Dynamika (rok poprzedni = 100%)	
						2013/2012	2014/2013
1	Kamiennogórska	1 856,1	1 909,1	2 039,3	2,0	102,9	106,8
2	Katowicka	19 593,2	21 109,5	21 097,1	20,7	107,7	99,9
3	Kostrzyńsko-słubicka	4 719,0	5 312,1	5 860,3	5,7	112,6	110,3
4	Krakowska	1 786,3	1 964,4	2 362,1	2,3	110,0	120,2
5	Legnicka	5 483,8	6 302,4	7 134,3	7,0	114,9	113,2
6	Łódzka	9 980,2	10 815,5	12 467,9	12,2	108,4	115,3
7	Mielecka	5 636,5	6 059,0	6 652,8	6,5	107,5	109,8
8	Pomorska	7 313,7	7 862,2	9 064,7	8,9	107,5	115,3
9	Słupska	1 176,3	1 231,9	1 383,6	1,4	104,7	112,3
10	Starachowicka	1 641,2	1 744,8	1 886,9	1,9	106,3	108,1
11	Suwalska	1 581,6	1 608,2	1 745,2	1,7	101,7	108,5
12	Tarnobrzeska	7 363,0	7 575,5	7 952,4	7,8	102,9	105,0
13	Wałbrzyska	14 599,3	16 342,8	18 619,1	18,3	111,9	113,9
14	Warmińsko-mazurska	3 103,0	3 303,8	3 687,6	3,6	106,5	111,6
	Razem	85 833,2	93 141,2	101 953,3	100,0	108,5	109,5

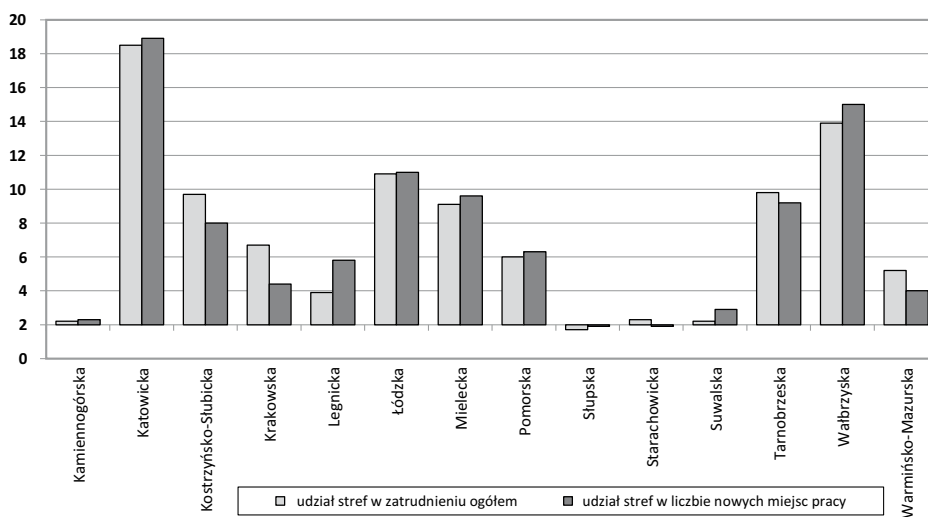
Źródło: [Informacja o realizacji ustawy..., 2015, s. 13].

Tak jak w latach ubiegłych, największy udział w skumulowanej wartości inwestycji miały strefy: katowicka (20,7%), wałbrzyska (18,3%) i łódzka (12,2%), natomiast najmniejszy – na poziomie 1,4% – strefa słupska. Z kolei najwyższą dynamikę inwestycji w 2014 r. odnotowano w strefie krakowskiej, w której nakłady inwestycyjne wzrosły o 20,2%. Relatywnie wysokim wzrostem inwestycji charak-

teryzowały się również strefy pomorska i łódzka, w których wyniósł on 15,3%. Jedynie w strefie katowickiej nastąpił spadek skumulowanej wartości inwestycji. Był on w głównej mierze konsekwencją cofnięcia zezwolenia jednemu z największych inwestorów w strefie.

Inwestorzy działający na terenie stref na koniec 2014 r. zatrudniali blisko 296 tys. osób, z czego 72,4% stanowiły nowe miejsca pracy, tj. utworzone przez przedsiębiorców w wyniku realizacji nowych inwestycji po dniu uzyskania zezwolenia. Największym udziałem w zatrudnieniu ogółem na terenie stref charakteryzuje się strefa katowicka. W 2014 r. stanowiło ono blisko 18,4%, m.in. dzięki inwestycjom takich firm, jak: TRW Polska, General Motors Manufacturing Poland, NGK Ceramics Polska oraz LEAR Corporation Poland II.

Drugą pod względem udziału w zatrudnieniu była strefa wałbrzyska. W 2014 r. wyniosło ono 13,6%, przede wszystkim za sprawą inwestycji spółek: IBM Global Services Delivery Centre Polska, Electrolux Poland, Mahle Polska i Faurecia Wałbrzych. Strefa łódzka była trzecią strefą wyróżniającą się udziałem w zatrudnieniu ogółem. W 2014 r. stanowiło ono 10,9%, w dużej mierze dzięki firmom: Indesit, Infosys BPO, Haering Polska, CORRECT – K. Błaszczyk i Wspólnicy, Hutchinson oraz Ferax.

Rys. 1. Udział specjalnych stref ekonomicznych w zatrudnieniu

Źródło: [Informacja o realizacji ustawy..., 2015, s. 17].

Wyżej wspomniane strefy miały również największy udział w liczbie utworzonych nowych miejsc pracy. W przypadku strefy katowickiej wyniósł on 18,9%, wałbrzyskiej – 15,0%, zaś łódzkiej – 11,0%. Relatywnie duży udział w nowo utworzonych miejscach pracy miały także strefy mielecka i tarnobrzeska, w których stanowił on odpowiednio 9,6% i 9,2%. Łącznie na pięć wyżej wymienionych stref przypadło blisko 64% nowych etatów.

Podsumowanie

Prowadzenie działalności gospodarczej na terenie specjalnych stref ekonomicznych stanowi atrakcyjną propozycję dla potencjalnych przedsiębiorców. Duże znaczenie mają korzyści wynikające z oferowanych zwolnień podatkowych mające na celu przyciągnięcie inwestycji i promowanie Polski jako kraju otwartego dla inwestorów.

Rok 2014 był kolejnym pomyślnym okresem dla rozwoju specjalnych stref ekonomicznych. Świadczy o tym nie tylko znaczący wzrost liczby udzielonych przedsiębiorcom zezwoleń na działalność w strefach (o ponad 72%), ale również rozszerzenie powierzchni stref oraz wzrost dynamiki inwestycji i nowych miejsc pracy.

Szansa na uzyskanie zwolnienia podatkowego powinna motywować przedsiębiorstwa rentowne, bo tylko one mogą z niego skorzystać. Przy braku rentowności działalności zwolnienie z podatku nie będzie miało żadnego znaczenia dla inwestora. Oprócz aspektów finansowych pojawia się więc ważna rola czynników pozafinansowych skłaniających do podejmowania inwestycji w strefach, takich jak np. ograniczenie biurokracji, skrócenie czasu oczekiwania na pozwolenie na budowę czy dostęp do głównych węzłów komunikacyjnych, co wspomaga procesy logistyczne w przedsiębiorstwie.

Bibliografia

- Frańczuk M., *Preferencje podatkowe jako zachęta do podejmowania inwestycji w obszarze specjalnych stref ekonomicznych*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2012, nr 52.
- Informacja o realizacji ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2015.
- Kisiel R., Lizińska W. (red.), *Efektywność pomocy publicznej w specjalnych strefach ekonomicznych w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2012.
- Kryńska E. (red.), *Polskie specjalne strefy ekonomiczne. Zamierzenia i efekty*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000.
- Kuzińska H., *Proinwestycyjne preferencje podatkowe w polskiej praktyce*, „Krytyka Prawa” 2014, t. 5.
- Lizińska W., Kisiel R., *Specjalne strefy ekonomiczne jako instrument polityki regionalnej na przykładzie Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2008.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2008 r. w sprawie pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom działającym na podstawie zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenach specjalnych stref ekonomicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 465).
- Specjalne strefy ekonomiczne po 2020 roku. Analiza dotychczasowej działalności oraz perspektywy funkcjonowania*, Ernst&Young, 2011.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2012 r., poz. 361 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 851 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 282 z późn. zm.).

Preferential Taxation for Business in Special Economic Zones (SEZ)

Special economic zones (SEZ) are one of the regional policy instruments having a positive impact on development of regions, particularly those less advanced. SEZ were created in Poland in the 1990s as an attempt to combat a wide scale of unemployment disclosed after the economic changes in Poland, which included the transition into a market economy and growing differences in development of individual regions. This article aims to show the possibilities for entrepreneurs arising from tax preferences in the form of income tax exemption specified by the law, the use of preferences and an attempt to evaluate the effectiveness of the special economic zones in Poland.

Preferencyjne opodatkowanie działalności gospodarczej na terenie Specjalnych Stref Ekonomicznych

Jednym z instrumentów polityki regionalnej, mającym pozytywnie wpływać na rozwój regionów, szczególnie tych słabiej rozwiniętych, są specjalne strefy ekonomiczne (SSE). Powstały one w Polsce w latach 90. XX w. Przesłankami ich utworzenia była próba walki z szeroką skalą bezrobocia ujawnioną po zmianach gospodarczych w Polsce, tj. przejściem do gospodarki rynkowej i pogłębiającym się zróżnicowaniem rozwoju poszczególnych regionów. Celem artykułu jest ukazanie możliwości skorzystania przez przedsiębiorców z preferencji podatkowych w postaci zwolnienia z podatku dochodowego, jakie zostały określone w oparciu o przepisy prawa, wysokości wykorzystania preferencji oraz próba oceny efektywności funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych w Polsce.